

สรุปการเข้าร่วมซีรีส์เสวนาสาธารณะ Research and Policy Dialogue # ครั้งที่ ๔ : “ประเทศไทยในโลกเดือด (Global Boiling)”

วันจันทร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ เวลา ๑๓.๓๐ -๑๖.๓๐ น.

ผ่าน Facebook Live : ๑๐๑ PUB - ๑๐๑ Public Policy Think Tank

ตามหนังสือ ที่ PUB.๐๑๐/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖ เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมซีรีส์เสวนาสาธารณะ Research and Policy Dialogue #ครั้งที่ ๔: ‘ประเทศไทยในโลกเดือด(Global Boiling)’ โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) ร่วมกับ ๑๐๑ Public Policy Think Tank และเว็บไซต์สื่อความรู้สร้างสรรค์ The๑๐๑.world จัดซีรีส์เสวนาสาธารณะ Research and Policy Dialogue ‘ตั้งโจทย์+ตอบอนาคต ประเทศไทยในบริบทโลกใหม่’ เพื่อชวนนักวิชาการ นักวิจัย นักธุรกิจ ผู้กำหนดนโยบาย สื่อมวลชน ภาคประชาสังคม รวมถึงประชาชนทั่วไป ร่วมแลกเปลี่ยนเรื่องโจทย์วิจัยแห่งอนาคตสำหรับประเทศไทย และระบบวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.) ทั้งนี้ ซีรีส์ดังกล่าวจะจัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ๑๐ ครั้ง ใน ๑๐ หัวข้อสำคัญตลอดปี ๒๕๖๖ ถึง ๒๕๖๗ ซึ่งในครั้งนี้อาจจัดขึ้นเป็นครั้งที่ ๔ ในหัวข้อ “ประเทศไทยในโลกเดือด (Global Boiling)” เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ เวลา ๑๓.๓๐ -๑๖.๓๐ น. สำนวณสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจาก “โลกร้อน” “โลกรวน” สู่ “โลกเดือด” เข้าใจความเสี่ยงและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสุดขีด ที่มีต่อไทยและโลกอย่างรอบด้าน ประเมินความพร้อมของยุทธศาสตร์และนโยบายที่มีในการรับมือ มองหาโอกาสและทางรอดที่เท่าทันต่อภาวะวิกฤตซึ่งในครั้งนี้มีผู้ร่วมเสวนา ดังนี้

- ดร.กรรณิการ์ ธรรมพานิชวงศ์ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
 - คุณจักรชัย โฉมทองดี Madre Brava
 - คุณธรรมา บัวคำศรี กรีนพีซ ประเทศไทย
 - ดร.เพชร มโนปวิตร มูลนิธิโลกสีเขียว
 - รศ.ดร.วิชณ อรรถวานิช คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- และมีผู้ดำเนินรายการจาก ๑๐๑ PUB คือ คุณฉัตร คำแสง และคุณวรตม์ เลิศรัตน์

ดร.เพชร มโนปวิตร มูลนิธิโลกสีเขียว กล่าวถึง ประเด็นโลกร้อนมีผลกับระบบเศรษฐกิจ climate change พบโดยบริษัท น้ำมัน ซึ่งการเผาเชื้อเพลิงทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ ปัจจุบันสนใจ Global Warming ผลกระทบ climate change จะเห็นก่อนในระบบนิเวศปะการัง และส่งผลกระทบต่อวิถีทางสังคม ซึ่งผลกระทบนั้นก่อตัวเป็นระลอกซ้อนกันไป ซึ่งก็มีองค์กรที่พยายามที่จะศึกษาและทำความเข้าใจ เช่น มีถึง ๑๔,๐๐๐ การศึกษาที่ปรากฏ ซึ่งมาจาก ๒๓๔ ผู้วิจัยจาก ๖๕ ประเทศ ซึ่งประเด็นที่สำคัญ คือ

๑. โลกร้อนขึ้นแล้ว ๑.๐๙ องศาเซลเซียส และมนุษย์คือสาเหตุอย่างไม่มีข้อโต้แย้ง
๒. ความเข้มข้นของคาร์บอนไดออกไซด์สูงสุดในรอบ ๒ ล้านปี
๓. สภาพอากาศสุดขีดกำลังรุนแรงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ
๔. ระดับน้ำทะเลสูงขึ้นอย่างรวดเร็วกว่าในอดีตถึง ๓ เท่า ระดับน้ำทะเลสูงอาจเพิ่มสูงขึ้นถึง ๒ เมตร ภายในศตวรรษนี้ และอาจสูงถึง ๕ เมตรภายในปี ๒๑๕๐
๕. คลื่นความร้อนในมหาสมุทรจะเกิดขึ้นบ่อยกว่าเดิม ๔ เท่า
๖. การเปลี่ยนแปลงหลายอย่างไม่สามารถหยุดยั้งได้อีกแล้ว

๗. การจำกัดอุณหภูมิไม่ให้เกิน ๑.๕ องศาเซลเซียส แทบจะเป็นไปไม่ได้ ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพ ความเข้าใจเกี่ยวกับ Ecosystem ต่อการพัฒนา เรายังต้องมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ Climate change อีกมาก แต่ตราบดีที่เราต้องปกป้องระบบนิเวศก็ยังเป็นที่ยอมรับความปลอดภัยของชุมชนได้

ดร.กรรณิการ์ ธรรมพานิชวงศ์ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย กล่าวถึง ปัญหาผลกระทบความแปรปรวนของสภาพอากาศ ภูมิอากาศในช่วงอดีตถึงปัจจุบัน นั่นคือ อุณหภูมิที่ร้อนขึ้น ฝนมีความแปรปรวนมากขึ้น ความถี่และความรุนแรงของพายุเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจมหภาค การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ผิดปกติสามารถทำให้การเติบโตของเศรษฐกิจและภาคการผลิตของประเทศหดตัวได้อย่างมีนัยสำคัญ สะท้อนจากค่าต่ำสุดของผลกระทบในรูป ซึ่งอยู่ที่ประมาณร้อยละ ๐.๗ สำหรับทุกภาคการผลิต โดยภาคการผลิตที่ได้รับผลกระทบรุนแรงที่สุด คือ ภาคเกษตรกรรม ซึ่งกำหนดนโยบายควรเอาความคิดเพิ่มเติมในการกำหนดนโยบาย และส่วนของนักเศรษฐศาสตร์อยากจะให้ชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาให้ชัดเจนมากกว่าตัวเลข ซึ่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจนั้น พบความเสี่ยงทางกายภาพ เช่น สภาพอากาศที่รุนแรง ระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้น อุณหภูมิที่สูงขึ้น น้ำท่วม พายุ การขาดแคลนน้ำและวัตถุดิบ ส่งผลกระทบต่อระบบห่วงโซ่อุปทาน ราคาวัตถุดิบที่สูงขึ้น ความเสียหายต่อสถานที่และทรัพย์สิน ค่าใช้จ่ายในการประกันภัยและหนี้สิน ผลกระทบต่อรายได้เนื่องจาก การเปลี่ยนแปลงกับความต้องการของผู้บริโภค และค่าใช้จ่ายด้านภาษีคาร์บอน ซึ่งบางครั้งไม่ได้มีการทำความเข้าใจผลกระทบ หรือโอกาสไว้ (มีแต่การประกาศเจตนารมณ์ลดคาร์บอน) ส่วนผลกระทบต่อภาคบริการ เช่น ภาคท่องเที่ยว หลังจากโควิด จะเห็นว่าเป็นผลกระทบแรก ทำให้ต้องหากกลยุทธ์ใหม่ๆมาช่วยรับผลกระทบจาก climate change ซึ่งอาจมีมาเป็นระลอก ต้องไม่ลืมว่าเรามักจะพึ่งพาธรรมชาติมาตลอด ทำอย่างไรให้รับความเสี่ยงหรือสถานการณ์ที่จะเปลี่ยนแปลง หรือผลกระทบได้

คุณจักรชัย โฉมทองดี จาก Madre Brava ซึ่งเป็นองค์กรที่ให้คำปรึกษาเชิงยุทธศาสตร์ และสื่อสารความรู้เกี่ยวกับระบบอาหาร กล่าวถึง Climate change ว่าเป็นส่วนที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อปากท้องของคนเรา ระบบอาหาร มีส่วนร่วมในการก่อโลกร้อนถึง ๑ ใน ๓ จากการวิจัยปี ๒๐๒๐ แม้จะเปลี่ยนเป็นพลังงานสะอาดแล้ว เราอาจทะเล ๒ องศาในศตวรรษนี้ เนื้อสัตว์เป็นสาเหตุหลักของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การผลิตภาคอุตสาหกรรม เนื้อสัตว์คิดเป็นประมาณร้อยละ ๑๕ ของก๊าซเรือนกระจกทั้งหมดทั่วโลกการปล่อยมลพิษ นอกจากนี้ยังเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนของการตัดไม้ทำลายป่า มลพิษทางน้ำ และการขาดแคลน มลพิษทางอากาศ และสัตว์ ความกังวลด้านสวัสดิการควบคู่ไปกับสุขภาพ ผลกระทบเช่น โรคพิษสุราเรื้อรัง การต้านจุลชีพและ โรคที่เกิดจากอาหาร ปศุสัตว์กินพื้นที่การเกษตรเกือบ ๘๐% แต่ผลิตผลน้อยกว่า ๒๐% ของแคลอรีของโลก ซึ่งจากการบริโภคของคนเราในปัจจุบันนั้น อาจต้องลดการบริโภคโปรตีนจากเนื้อสัตว์ลง ร้อยละ ๓๐ เพื่อลดภาวะก๊าซเรือนกระจก โดยหันมาสนใจในการบริโภค Plant Base เพราะจากการลงทุนที่ลงไปเท่ากัน การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ในส่วน Plant Base น้อยที่สุด ซึ่งน้อยกว่ากระบวนการในสัตว์มาก

อ.วิษณุ อรรถวานิช คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กล่าวถึงความท้าทาย ความเสี่ยงและผลกระทบของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีความเข้มข้นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์มากขึ้น โดยเฉพาะช่วงสามปีที่ผ่านมา ซึ่งความเข้มข้นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มขึ้นมาเกินระดับสูงสุดที่เคยมีมาในประวัติศาสตร์ และความเสี่ยงเรื่องก๊าซเรือนกระจกต้องใช้เวลานานในการย่อยสลาย แม้จะหยุดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปัจจุบันทั้งหมด เราก็ไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ ในส่วนของผลกระทบจากการศึกษาพบว่า เดือนมกราคม - ตุลาคม ๒๕๖๖ เป็นช่วงที่ร้อนที่สุดเป็นอันดับ ๑ เมื่อเทียบกับช่วง

มกราคม – ตุลาคม ด้วยกันในรอบ ๑๗๔ ปี และ ๙ ปีที่ร้อนที่สุดในโลกเกิดขึ้นในช่วง ๙ ปีที่ผ่านมา (ค.ศ. ๒๐๑๕ - ๒๐๒๓) และส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงต่อเศรษฐกิจไทย คือ รายได้ต่อหัวลดลงร้อยละ ๑๕.๕ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๔-๒๕๕๓ และคาดว่าในปี ๒๖๔๓ รายได้ต่อหัวจะลดลงมากกว่าร้อยละ ๕๐ และในส่วนภาคการเกษตรไทยมีความเปราะบางมากต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพราะเกษตรกรไทยมีการศึกษาน้อย เพราะมีเพียงร้อยละ ๔.๔๖ ที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่า ม.๖ ครึ่งเรือนเกษตรกรกว่าร้อยละ ๘๐ เป็นเกษตรกรรายย่อย รวมทั้งในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาสังคมสูงวัยและคนหนุ่มสาวส่วนใหญ่ออกนอกภาคการเกษตร แต่ก็ยังคงมีจุดแข็งและโอกาสในภาคการเกษตรไทย ดังนี้

จุดแข็ง ๑. การใช้แนวคิด BCG เป็นแนวคิดหลักในการพัฒนาภาคการเกษตร

๒. การมีบุคลากรและหน่วยงานสนับสนุนกระจายอยู่ทุกพื้นที่

๓. นโยบายสนับสนุนให้ภาคการเกษตรไทยเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกหลัก

๔. เกษตรกรรุ่นใหม่มีความรู้ความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๕. สินค้าการเกษตรไทยมีชื่อเสียงระดับโลก

โอกาส ๑. การเพิ่มขึ้นของประชากรทำให้ความต้องการอาหารเพิ่มขึ้น

๒. เทคโนโลยีด้านการเกษตรก้าวหน้าอย่างมาก

๓. การได้รับสนับสนุนความรู้และงบประมาณจากข้อตกลงระหว่างประเทศ

๔. ต่างประเทศให้ความสนใจสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและคาร์บอนต่ำ

๕. การแสดงเจตจำนงในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย

๖. การทำเกษตรแบบกระจุกตัวทำให้มีโอกาสได้รับประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาดในการใช้

เครื่องจักรสมัยใหม่

๗. ประเทศไทยมีบริษัทเอกชนด้านการเกษตรชั้นนำระดับโลก

ในส่วนของช่องว่างความรู้และนโยบายของภาคเกษตรไทย

๑. งานวิจัยด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกระจุกตัวอยู่ในพืชเศรษฐกิจหลักและกระจาย

กระจาย

๒. งบการศึกษาวิจัยด้านพันธุ์พืช ปศุสัตว์ และประมง มีน้อยและไม่ต่อเนื่อง

๓. ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น นักปรับปรุงพันธุ์ นักโรค

พืช และแมลง

๔. การถ่ายทอดและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยมีค่อนข้างน้อย เข้าใจยาก และเข้าถึงยาก

๕. ความตระหนักรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในทุกภาคส่วนมีน้อย

๖. ขาดฐานข้อมูลและสารสนเทศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่บูรณาการระหว่าง

หน่วยงาน

๗. ระบบบริหารความเสี่ยงและข้อมูลที่เป็นต่อการตัดสินใจมีน้อยและไม่บูรณาการข้ามศาสตร์

๘. ขาดกลไกทางด้านการตลาดและการเงินที่ส่งเสริมเกษตรกรคาร์บอนต่ำ

๙. นโยบายช่วยเหลือเยียวยาให้เปล่าไม่จูงใจให้เกษตรกรเกิดการปรับตัว

๑๐. มาตรการจูงใจทางเศรษฐศาสตร์เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมยังมีการนำมาใช้น้อย

๑๑. หน่วยงานส่วนใหญ่จัดลำดับความสำคัญเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไว้ลำดับ

ท้ายๆ

๑๒. กลไกการตรวจวัดและจัดเก็บข้อมูลการปล่อยก๊าซในภาคเกษตรยังจำกัด

๑๓. นโยบายที่ผ่านมานั้นการแก้ปัญหาเฉพาะจุดยังขาดการบูรณาการตลอดห่วงโซ่อุปทาน

คุณธรา บัวคำศรี กรีนพีซ ประเทศไทย กล่าวถึงว่า จากวิกฤติโลกเดือด จะส่งต่อมาถึงการปฏิบัติอุตสาหกรรม ถ่านหิน น้ำมัน และก๊าซฟอสซิล รวมถึงการล่าอาณานิคมและการค้าทาส ระบบการผลิตพลาสติกที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างเข้มข้นนั้น เกิดจากกระบวนการในการผลิตในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ การขุดเจาะน้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ ส่งต่อมาที่ระบบการกลั่นและการแยก เมื่อเข้าสู่ระบบการผลิตในกลุ่มอาหารต่างๆ จนมาถึงมือผู้ค้าปลีก และจบลงที่ขยะพลาสติก ซึ่งในกระบวนการที่วุ่นวายนี้พบได้ในผู้ผลิตอาหารในระดับโลก ไม่ว่าจะเป็น CocaCola, P&G, Unilever, Nestle ฯลฯ นั่นคือ Climate Justice เรียกร้องต้องการที่จะให้หนี้เงินและการเงินด้านสภาพภูมิอากาศเพิ่มขึ้น และส่วนใหญ่เน้นไปที่มาตรการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากกว่ามาตรการการปรับตัว รวมถึงการกระจุกตัวของผู้รับเงินหลักจากกองทุนด้านสภาพภูมิอากาศในกลุ่มประเทศรายได้ปานกลางต่ำ และกลุ่มประเทศรายได้ปานกลางสูง

ในรอบที่ ๒ ด้านแนวคิดของการศึกษาวิจัยที่มีต่อวิกฤติโลกเดือด

ดร.เพชร มโนปวิตร กล่าวถึง Climate Change ว่าควรต้องมีการตรวจสอบ นั่นคือ ต้องมีการศึกษาวิจัยเป็นระยะเหมือนการตรวจสุขภาพ ซึ่งมีนักวิทยาศาสตร์ศึกษาอยู่เป็นระยะ ในมิติการท่องเที่ยว เกิดความสูญเสียจากการสูญเสียปะการัง และทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่ง จากการสังเกต ธรรมชาติมีพลังในการเยียวยาฟื้นฟูตัวเองสูงมาก ในปีหน้าจะมีวิกฤตปะการังฟอกขาวรุนแรงมากขึ้น หรือการลดลงของสัตว์บางชนิด และนำไปสู่การสูญพันธุ์ได้

ดร.กรรณิการ์ ธรรมพานิชวงศ์ กล่าวถึง Climate change เกิดผลกระทบในทุกๆภาคส่วน และในอนาคตอาจมีปัญหาผลกระทบที่มากขึ้น ซึ่งในอนาคตประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะร้อนขึ้น ร้อนนาน ฝนมีแนวโน้มแปรปรวนมากขึ้น และเสี่ยงต่อทั้งน้ำท่วมและน้ำแล้ง ซึ่งทำให้ผลกระทบ ความเสียหายและความสูญเสียเพิ่มขึ้น หรือเปลี่ยนรูปแบบไปจากปัจจุบันอย่างสิ้นเชิง ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ แม้ว่าจะมีการศึกษามากขึ้น แต่สิ่งสำคัญ คือ ยังไม่มีการสื่อสารไปยังผู้เกี่ยวข้องให้ได้ทราบ หรือวิธีการสื่อสารอาจทำให้ขาดความเข้าใจ ไม่อยู่ในรูปแบบที่คนทั่วไปเข้าถึงได้ รวมถึงอยากเพิ่มศักยภาพท้องถิ่นในการประเมินความเสี่ยงผลกระทบ เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ โดยมีภาครัฐสนับสนุน

คุณจักรชัย โฉมทองดี กล่าวถึง นโยบายระบบอาหาร ประเทศไทยเป็นประเทศระดับต้นๆในด้านการส่งออกอาหาร จึงมีความท้าทายในประเทศ และระหว่างประเทศ กรณีระหว่างประเทศ ภาคการผลิตอาหารของยุโรปจะปล่อยคาร์บอนมากที่สุด การลงทุนงานวิจัยด้านอาหารจึงเป็นสิ่งสำคัญ เป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจส่วนในประเทศ จะเป็นสังคมสูงวัยในไม่กี่ปีข้างหน้า การลงทุนกับอาหาร สุขภาพและสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญและยั่งยืน หรืองานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยที่เกี่ยวกับพืชเศรษฐกิจ แต่ไม่ค่อยมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพื้นที่อื่นๆ เช่น ถั่วประเภทต่างๆ เห็ดเห็ด และเน้นให้ร่วมกับชุมชน เพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการพัฒนา การแปรรูปมากขึ้นในต่างประเทศความก้าวหน้าด้านอาหารถูกบรรจุเป็นยุทธศาสตร์

อ.วิษณุ อรรถวานิช กล่าวถึง นโยบายเพื่อหาทางรอดและเปิดรับโอกาสโดยการให้เงินช่วยเหลือแบบมีเงื่อนไขแทนการเยียวยาให้เปล่า พร้อมหลักประกันความเสียหาย เช่น การปรับใช้ในแนวทางเกษตรเท่าทันภูมิอากาศ การใช้ดิจิทัลเทคโนโลยีและเครื่องจักรกลทันสมัย หรือการทำมาตรฐาน GAP เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ บรรเทาความเดือดร้อน ยกกระดับประสิทธิภาพการผลิตและภูมิคุ้มกัน รวมทั้งขอความร่วมมือกับสถาบันทาง

การศึกษาในพื้นที่พร้อมกับงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ ในส่วนประเด็นโจทย์การวิจัย อยากให้มีการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Impact) การปรับตัวเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Adaptation) การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Mitigation) และการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ (Driving in Actions)

คุณธรา บัวคำศรี กล่าวถึง นโยบายของประเทศไทยในเวทีโลก จุดยืนในการเจรจา ซึ่งในช่วงหลังขาดหายไป ที่น่าสนใจคือ การมอง climate model ในปี พ.ศ. ๒๕๖๘ ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกสมาคมโลก เราจะฟื้นคืนบทบาทที่โดดเด่นในอาเซียนได้อย่างไร ในเรื่องของสภาพภูมิอากาศโลก ซึ่งอาจต้องวิจัยเกี่ยวกับการวิจัยเรื่องนโยบายและภูมิรัฐศาสตร์ด้วย

นางสาวไตรพร ชิวโคภิชฐ ผู้สรุปรายงาน